

חוגינו

גיליון ט"ו

שלה

אבות ד'

יו"ל ע"י צעירי חוג חתם סופר זכרון מאיר ב"ב

מתורת רבותינו

וילכו ויבואו [יג,כז]

פירש"י: מקיש ביאתן להליכתן, מה ביאתן בעצה רעה אף הליכתן בעצה רעה. והקשו המפרשים דלעיל [פסוק ג] פירש"י: כולם אנשים – שאותה שעה כשרים היו, וזה לכאורה סותר לדברי רש"י כאן. ותירץ מוה"ר יששכר בנדיקט זצ"ל ממייסדי קהילתנו על פי הא דאיתא [קידושין לט:]: שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה. ולכן כשהלכו עדין היו כולם כשרים כי זה היה רק מחשבה וזה לא מצטרף למעשה, אבל לגבי ה'עצה רעה' בזה אומר רש"י שכמו שביאתן היה בעצה רעה גם הליכתן בעצה רעה.

והאנשים אשר עלו עמו אמרו לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו.

פירש"י: ממנו – כביכול כלפי מעלה אמרו. והתמיהה מרובה כיצד יתכן שהמרגלים שאנשים חשובים וכשרים היו, יפלו בזמן קצר ממדרגתם כל כך, לדבר דברי כפירה כאלו, ועוד וכי עלה על דעתם שבנ"י שהם מאמינים בני מאמינים יאמינו לדבריהם. מתרץ רבינו הגאון ר' מאיר לייב פרייא בספרו שבט מישור [ראה אודותיו בגליונו] כי השי"ת יסד עולמו שיתנהל עפ"י דרך הטבע ואינו חפץ לשנות הטבע אלא לפרקים כשזה נצרך כמו במצרים ובים סוף וכדו', והנה יושבי ארץ ישראל גדלו והצליחו שלא כדרך הטבע והמרגלים ראו זאת והכירו שא"א לבוא לידי חוזק כזה אם לא שהקב"ה סייעם והגביהם למעלה מהטבע, ולפיכך טעו ואמרו אם חפץ ה' בנו ליתן לנו את הארץ למה לא הניחם להיות מושגחים ומונהגים מהטבע ולמה שינה אצלם סדרי בראשית, אלא ודאי רצונו יתברך שכל אומה ולשון לא יוכלו להם, וזהו שאמרו 'לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו' דהיינו שמה שהוא חזק הוא ממנו יתברך בעצמו כי הוא הגביהם למעלה מהטבע א"כ לא נוכל להם. אבל באמת הקב"ה הגביהם כדי להשפילם ממרום מקום מושבם, וכמו שאמר הכתוב [איוב י"ב]: כי משגיא לגויים ויאבדם, כי ע"י מפתם נתקדש שמו הגדול בעולמו וידעו הכל כי לו המלוכה ומושל בגויים, וכן ביושבי כנען הגדילים השי"ת למעלה מהטבע כדי שתתגדל אח"כ מפתם ויידעו בני"י כי לא בחרבם יירשו ארץ רק הקב"ה נתן להם ארצות גויים בעבור ישמרו חוקיו ותורתיו ינצורו.

פרקי אבות

איזהו עשיר השמח בחלקו [פ"ד מ"א]

מסביר רבינו הכתב סופר שבטבע האדם אוהב כסף לא ישבע כסף ויש לו מנה רוצה מאתיים ולעולם אינו שמח בחלקו ואינו 'עשיר' רק שיש לו ממון ונכסים להחיות נפשו. ועושר תלוי בזכויות שאם אדם יש לו זכויות והוא ראוי שהשי"ת יתן לו חיי נחת, נותן לו ה' מידת ההסתפקות שיחיה בנחת ולא יהיה תאב תמיד יותר ויותר. וזה הביאור בפסוק 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון' שכדי שיהיה אדם שבע נותן לו הקב"ה רצון שיסתפק במה שיש לו, והיא הברכה המעולה מכל הברכות.

לעילוי נשמת הגאון ר' יהושע בוקסבוים זצוק"ל הי"ד נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד ת.נ.צ.ב.ה.

זמני התפילות לשבת

שחרית.....8:00

שיעור או"ח ממורינו

הרב שליט"א 12:30

מנחה גדולה.....1:15

שיעור חו"מ ממורינו

הדיין שליט"א 5:53

מנחה קטנה.....7:13

מעריב מוצ"ש.....8:30

זמני התפילות לחול

שחרית.....6:45

מנחה א' [בית שני]...7:00

מנחה ב'.....7:38

שיעור משנה ברורה

ממורינו הרב שליט"א

מעריב.....8:18

השבוע

לפני 65 שנה

מתוך "ידיעות החוג" משנת תשי"ג

ידיעות החוג

בהוצאת: האחד הארצי של חוגי חתם סופר
תל-אביב, ת. ד. 570 פנימי - לחברי החוג

התרחבות חוג חתם סופר ברחבי הארץ

אספת ייסוד של חוג חת"ס בנתניה

הקדוש, במסירות נפש על כל קדשי ישראל ואפילו על מנהג קל. כל חוג משפיע השפעה טובה על חבריו וגם כל חוגי חת"ס משפיעים השפעה הדדית זה על זה. בסוף דבריו עמד על החשיבות של קביעת עתים ללמוד תורה ברבים. ר' ירמיה פלדמן מסר על מבנה האחד הארצי ועל פעולותיו המעשיות, והציע הצעות לדרכי התחלת הפעולות. הורכבה הנהלה זמנית מה"ה ר' שלמה זלמן טיגרמן יו"ר, יתר חברי הנהלה: ר' אשר שינברג, ר' ישראל נויגרשל, ר' יונתן שטרסר, ר' מאיר הירשפלד ור' שמואל ברנר. החברים המקומיים הביעו את דעתם, כי מן ההכרח לשכור אולם מתאים בהקדם האפשרי. אנו תקוה, כי חוליה נוספת זו בשרשרת חוגי חת"ס בארצנו הקדושה תתרום תרומה חשובה לחזקת הדת בכל הארץ בכלל ובנתניה בפרט.

אור ליום ה' פ' חקת התקיעה באולם ת"ת בנתניה אספת הייסוד של "חוג חת"ס במקום. פתח את האספה ר' מאיר הירשפלד, מנהל הת"ת המקומי, הוא קדם בברכה את נציגי הארץ הארצי, מרדכי פרידמן, ד"ר מאיר דייטש, ר' מרדכי משולם לוי, ר' נח גרשוני, ר' נתן הנדלסמן ור' ירמיה פלדמן, שבאו להשתתף בארץ ספה והודה להם על נכונותם לעזור בהקמת החוג בנתניה. הוא מסר, כי זה שנה כבר קיים למעשה גרעין החוג ויש צורך לארגנו כראוי ולשכור אולם מתאים בשביל בית מדרש.

אחריו נאם הרב מרדכי פרידמן, אשר רתק את הנוכחים במשך שעה שלמה בדרשתו הנלהבת. הוא עמד בדבריו על מהותם ועל תפקידם של חוגי חת"ס. חוגים אלה — אמר — פתוחים לפני כל יהודי, אשר שאיפתו לחיות ברוח החת"ס

ייסוד חוג חת"ס סופר ביד אליהו

המוסלים עלינו, ונתן ביטוי לתקותנו שבאיחוד כל הכוחות שבארצנו יתאפשר פתרון תפקידנו. ר' מרדכי משולם לוי מוסר בקווים כלליים את תנאי הצטרפות החברים לחוגנו, ור' צבי אברט מדגיש את חשיבות שאלת ההנהגה, שהיא יותר אקטואלית ברגע זה. הישיבה החליטה לערוך אסיפה כללית ביד אליהו בהשתתפות הנהלת איהוד ארצנו, ר' נתן הנדלסמן סוגר את הישיבה בתקוה, שערים ומושבות אחרות שנמצאים שם חברים מחוגנו גם הם יצטרפו לשרשרת החוגים.

בשבוע שעבר הופיעה משלחת מנכבדי חברנו ממושב יד אליהו היה דוד ברניער ר' בנימין פרנקל ור' מ. שוטמן בשם כל החברים שבמושב זה, בישיבת איהוד ארצי של חוגי חת"ס בת"א, והודיעה על החלטתם של חברינו לייסוד חוג חת"ס סופר במקום. ר' נתן הנדלסמן פותח את הישיבה ומוסר את רשות הדבור להר"ג ר' מרדכי יפה שלזינגר שליט"א שהי' נוכח בישיבה. הרב שלזינגר שליט"א קדם בברכה את המשלחת, תיאר לפני את החשיבות של חוגנו, ואת התפקידים

אסיפת ייסוד של חוג חתם סופר בונה אחיעזר

המת התרבות המתנהלת במלוא תוקפה בארצנו ושמתפקידנו לתפוש ולבצר את המקום המגיע לנו. ר' משה דוד רייזנר משיכון ה' דיבר בשם הסניפים היותר צעירים, ומסר מהקושיים שעמדן גם להם בתחילת פעולתם והצליחו להתגבר עליהם. ר' נתן הנדלסמן מסר ג"כ דברי עידוד לחוג החדש. בשם הסניף החולש נאמו ר' שמחה בונם שטיין, וברר באריכות את החשיבות של התאחדות חרדים בארצנו, ור' שמואל בנימין פרידמן מן מודה למשלחת על השתתפותם בחגיגה זו ובנאומו שהי' מתובל בדברי תורה נותן ביטוי לתקוותו, שיצליחו בהתאחדות הכוחות להתגבר על המכשולים המתהווים תמיד בכל התחלת איזה אירגון שהוא. הזמירות הנעימות של הניכתיים עזרו הרבה למצב רוח המרום ששרר במשך התריגה.

במוצש"ק נחמו התקיימה אסיפה חגיגית עם סעודת מלכה דמלכה — לייסוד חוג חת"ס סופר בונה אחיעזר. באסיפה השתתפה משלחת מטעם האיחוד הארצי של חוגי חת"ס סופר, ובדראשה הר"ג שמואל ואזנר שליט"א. חברי המ"ד לחת היו: ר' יששכר בנדיקט, ר' משה שרייבר (נציגנו בעיריית בני ברק). ר' משה דוד רייזנר, ר' נתן הנדלסמן ור' ירמיה פלדמן.

ר' יעקב יודה פינקלשטיין פתח את הישיבה, ברך את האורחים ואת כל הנוכחים ובקש כן המשלחת לעזור לחברים במקום בהצטרפותם לחוגי חת"ס סופר. ר' ירמיה פלדמן דיבר מתפקידי חוג חת"ס, הר"ג ר' שמואל ואזנר שליט"א הדגיש בנאומו את ההכרח להצטרפות לייסוד חוגי חת"ס סופר, היות שאין לנו דרך אחרת להבטיח לילדינו בלי זיופים את מסורת אבותינו רק בהצטרפות לחוג, שבראשו עומדים גדולים, שהם בעצמם הערבים היותר טובים למסורתנו. הנואם ציטט הרבה מספריו של הח"ס ז"ל וברר מתוכם את שיטתו הברורה. הוא סיים דבריו בהדגשה מיוחדת, שאף שזכות היא להיות חבר לחוג חת"ס סופר, מאידך גיסא השם בעצמו מחייב הרבה, שאסור להתעלם ממנו. דבריו עשו רושם עז על כל הנוכחים. אחריו דיבר ר' משה שרייבר ממלך

בנתרה הנהלה שמורכבת מהחברים: ר' שמך אל בנימין פרידמן, ר' יעקב יודה פינקלשטיין, ר' שמחה בונם שטיין, ר' נתן כץ, ר' בניציון ברודי ור' חיים צבי ברקוביטש. עוד הול"ה חדשה בשרשרת של חוגי חת"ס סופר תחזק הרבה גם את החוגים הקיימים כבר, ותשפיע בטח על החברים שלא הצטרפו עוד, להצטרף לחוגינו.

אסיפה חגיגית בבאר שבע

בזאת ההתאחדות של חרדים השואפים לבנות ול-
הבנות ברוח הח"ס ז"ל. נבחרה ועדה זמנית מה-
חברים ר' אברהם אליעזר הירש, ר' אברהם דוד,
ר' גבריאל שלמון, ר' דוד שכטר ור' אשר יעקב
אורנשטיין, שמתפקידה ללכד לגרעין זה את כל
האחים בדעה בבאר שבע, ולבנות התאחדות חר-
דים לתפארת תחת דגל של הח"ס להרמת קרן
התורה והדת בעירו של אברהם אבינו ע"ה. מר-
עדה זו תלוי באיזון מידה תצליח לייסד סניף
חוג ח"ס במקום. האיחוד הארצי מצדו יתמוך
בכל אפשרותו לייסוד סניף בעיר זו, ויש לקוות
שגם תצליח בזה בעה"ת.

אור ליום ב' דר"ה אלול התקיימה חגיגת
סיום הש"ס בביהכ"נ הגדול של באר שבע, שבה
השתתפה — לפי הזמנת כמה חברים — גם מש-
לחת טעם איחוד ארצי של חוגי ח"ס.
הרה"ג ר' שלמה טנויצקי רבה של העיר, יזמר
את ההדרן והלהיב את קהל שומעיו להתמדת ה-
לימוד. הוא קידם בברכה את המשלחת של אי-
חוד הארצי ה"ה הרב מרדכי פרידמן, ור' נתן
הנדלסטמן, ונתן עידודו והבטיח תמיכתו לייסוד
של חוג ח"ס, במקום, שמטרתו היוזק הדת. אחריו
נאם הרב ר' מרדכי פרידמן, שתיאר בפרוטרוט
את שאיפת חוגי ח"ס בארצנו הקדושה, ר' נתן
הנדלסטמן מלא אחריו בדברים ברורים את חשי-

אספת ייסוד של חוג חתם סופר בעה"ק צפת

הטובה במהלך עניני הדת, ומטרתנו לשפר את מצב
הדת בכל מקום שנמצאים חברים, ולשמר עיני את
מסורת רבותינו ואבותינו ז"ל גם לדור הבא. ר' ישעי'
קליין מודה לנואמים בעד דבריהם שיצאו מן הלב,
הוא בטוח שגם יכנסו ללב, ומבטיח בשם החברים
שכל שאיפתם היא להיות ראויים לנשוא שם החתם
סופר ז"ל. הנואם ציטט מדבריו של החתם סופר ז"ל
ובקש מהחברים בפרט בימים אלו בהודש התשובה
לקחת את דברי קדשו של החתם סופר ז"ל לקו קבוע
בחיים שלנו.

לפי הזמנתם של כמה חברים בעה"ק צפת, בקרה
משלחת מטעם איחוד הארצי של חוגי חתם סופר ביום
ראשון י"ב אלול בעיר צפת לשם ייסוד חוג ח"ס
במקום. חברי המשלחה היו: ד"ר שמואל למברגר,
ר' מרדכי משולם לוי, ר' ירמיה פלדמן, ור' צבי אברט.
כבר מקודם בשבת ק"פ כי תצא שבת הרה"ג ר'
מרדכי יפה שלזינגר שליט"א בעיר צפת, וכבדו אותו
לדרוש בסעודה שליטת. הוא נצל את ההזדמנות הזאת
והדגיש את נהינות ההתארגנות של חברים חרדים,
שרק בליכוד הכוחות יש סיכויים לפתור ברוח הח"ס
ז"ל את התפקידים הכוללים עלינו.

נבחרה הנהלה זמנית מהחברים: ר' ישעי' קליין,
ר' יחזקאל נויורט (נציג בעירית צפת), הרב שלום
רוזנטל, ר' ישראל חיים ברקוביטש, ור' יעקב יצחק
ליפשיץ.

ביום ראשון בערב התאספו באולם התלמוד תורה
חברים בדעה, רובם מצדאי קהלות החרדים שנחרבו
בטואה האחרונה. ר' ישעי' קליין, מנהל הת"ת פתח
את הישיבה ברוך את האורחים, וביקש מהם להשמיע
אה עיקרי יסודות של חוגי חתם סופר. ד"ר שמואל
למברגר תיאר לפני הטכחים את המצב הירוד בעניני
הדת במדינתנו, והראה את הדרך שחוגי חתם סופר
נוקטים לפי רוח החתם סופר ז"ל שיכול להיות כתרס
בפני ההתקפות השונות. אחריו דיבר ר' מרדכי משולם
לוי שהדגיש את חשיבות הפעולות השונות של החור-
גים בארצנו. הוא מברך את החברים במקום לרגלי
ההלכתם להצטרף לחוגי חתם סופר, ומאהל הצלחה.
ר' ירמיה פלדמן מתאר את ערכו הרב של התארגנות
החברים בדעה. בהרבה מקומות כבר הצליח החוג
החם סופר לאסוף תחת דגלו של החתם סופר ז"ל
מספר רב של חברים, שם מורגש כבר גם ההשפעה

ברוח מרומם נסגרה הישיבה.
אהרי הישיבה ביקרו חברי המשלחה אצל אדמו"ר
הרבי מוויזניץ שליט"א ואצל אחיו האדמו"ר הרבי
מסרט-ויזניץ שליט"א הנמצאים כעת בצפת. האד-
מו"רים שליט"א הראו התענינות רבה לעניני חוג חתם
סופר, הם, שהי' להם הזדמנות בחו"ל להסתכל מקרוב
על ניהול עניני הדת ע"י חוגים אלה, מעריצים ומערי-
כים את ההשקפות ואת השאיפות של חוגי חתם סופר
בארצנו הקדושה, ואיחלו הצלחה לייסוד עוד סניפים
בארצנו שיאופסר ללכד את כל החברים בדעה תחת
דגלו של החתם סופר ז"ל.
האדמו"רים שליט"א ברכו את חברי המשלחה,
שלקחו על עצמם תפקיד נעלה כזה.

אל תשכח! השם, חבר להוג חתם סופר, נוהיב גם מתוך לכותלי בית המדרש.

לכל חברינו ואוהדינו:

בגליון הבא שלופיע אי"ה עוד לפני ר"ה.
נפרסם ברכות של כתיבה ותמימה טובה.
הצעונינים בזה נא להמציא לנו עד ט"ו אלול.
המערכת המחיר 500 פרוטה

לכל חברי ואוהדי חוג ח"ס
שבמושב תפחה!

לפי הזמנתנו ישבות אצלנו בכ"ק פ' כי תבוא
דבע"ל הרה"ג ר' מרדכי יפה שלזינגר
עליט"א, ובהזדמנות הזאת כתקיימת אסיפת
ייסוד חוג ח"ס במקום, עם סעודת מלוח
דמלכה.

כל החברים ואוהדים מהמנים בזה
הועד הומני בכושב תפחה

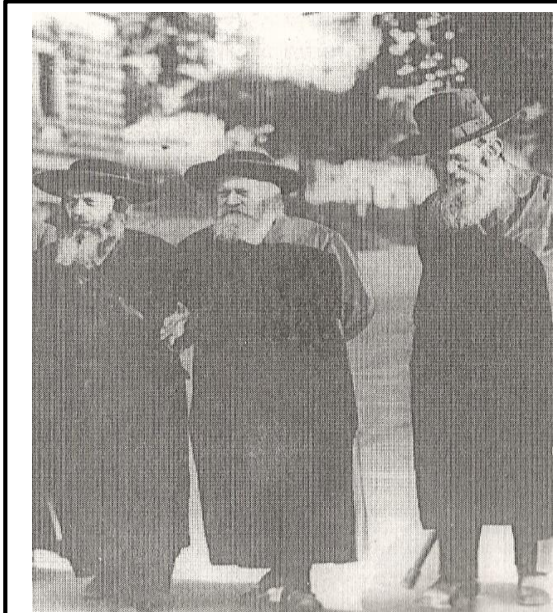
אב"ד שוראן – נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד

רבינו זי"ע נולד בשנת תרל"ח לאביו ר' יצחק צבי חתנו של מרנא הכתב סופר. כבר בילדותו היה המיוחד שבבני המשפחה. אביו שלחו לשיבתו של בעל ה'לבושי מרדכי' שהיה אז אב"ד ברזווה. רבו הכיר בכישרונותיו והזמינו להיות מאוכלי שולחננו, ובאותו זמן לקח רבו לחתן את רבינו מהרי"ץ דושנסקיא וביחד סעדו על שולחן רבם ונעשו אז ידידים, דבר שנמשך עד סוף ימיהם. משם הלך ללמוד בפרשבורג אצל דודו ה'שבט סופר' כאשר גם שם הוא מתעלה ונהיה לאחד המיוחד שבחבורה. בתרס"ג הוא נשא את בתו של הגה"צ ר' ישעיה ערנפלד אב"ד שוראן כאשר הוא מתנה עמו שיקבל הרבנות אחריו. שם הוא מצא כר נרחב לפעילות רוחנית כאשר בתחילה פתח ת"ת שהתפרסם בכל המדינה, ועוד הרבה מוסדות לקהילתו. אח"כ פתח את ישיבתו שהיתה לאחת הישיבות הגדולות בהונגריה שלמדו בה יותר מ-300 בחורים שמתוכם היו גם

אב"ד גאלאנטא – נעקד"ה כ"ו סיון תש"ד

רבינו זי"ע נולד לזוג הורים עניים בעיר פאפא. בילדותו הוא נאלץ בחלק נכבד מהיום לעזור להם בפרנסתם ורק לעת ערב נתן מרגוע לנפשו בשיעוריו של הדיין דמתא ר' משה יוסף הופמן. בגיל בר מצוה נסע ללמוד בצעהלים אצל האב"ד ר' דוד פרידמן [חתנו של ר' מנחם פרוסטניץ תלמיד החת"ס] כשחבריו העידו עליו שבמשך שנתיים שהוא למד

שם לא ראה את מיטתו מרוב שקידתו והיה ישן בבית המדרש. בגיל 15 הוא נסע לשיבתו של ר' שמואל רוזנברג באונסדורף שם היה נהוג שכל בחור צעיר שגר בחור מבוגר ללמוד אותו אך רבינו מחוסר אמצעים נאלץ להכין השעור וללמוד הכל לבד. בגדלותו העיד שאז היה לו ראש חלש ורק לאחר שלוש שנים של לימוד בשקידה עצומה התעלה בהבנתו יותר מבני גילו. בלילות היה ישן בביהמ"ד מחוסר אמצעים לשכור מקום דירה. לאחר נישואיו התקבל לרב בקהילת מגנסדורף [עיירה בין פרשבורג לסערדעהל] שם היו כולם יראים ושלמים, ושם הקים

מרן רבינו מאיר יודא לייב פרייא זצ"ל מימין
מרן רבינו יהושע בוקסבוים זצ"ל משמאל מרן
רבינו יוסף צבי דושנסקיא זצ"ל במרכז.

את ישיבתו שפרחה מאד כאשר הרבה בחורים מעיר מולדתו פאפא הגיעו ללמוד אצלו. סיבת עזיבתו את מגנסדורף הוא כותב במכתב למהרי"ץ דושנסקיא כי הביהמ"ד שהוקצה לישיבה היה קטן מדי לישיבה הגדולה שכבר מנתה שלוש מאות בחורים, ובקיץ היו הרבה שלמדו בחצר בית המדרש אך בחורף נצטופפו כולם בביהמ"ד ופעם התמוטט רבינו מחמת הדוחק. עקב זאת החליט להעתיק מקומו למקום אחר. בשנת תרפ"ב כשעזב מהרי"ץ דושנסקיא את רבנות העיר גאלאנטא לכהן כרב העיר חוסט, נקרא רבינו לכהן פאר כרב גאלאנטא. שם כבר היתה ישיבה שהקים מהרי"ץ דושנסקיא בשנת תרנ"ה, ובבא רבינו לכהן כרב העיר הוא פיתח וגידל את הישיבה עד שהיתה לאחת המפורסמות ביותר במדינה בזכות דרכו המיוחדת של רבינו בתורה ובעבודה. לאחרונה נדפס ספרו 'נחלי יהושע' ע"י מכון ירושלים שם נקבצו מעט מחידושו עה"ת וסוגיות הש"ס שניצלו בשנות הזעם. רבינו זי"ע עלה על המוקד על קידוש השם ביום כ"ו סיון תש"ד. ת.נ.צ.ב.ה. דרכיו בקודש והנהגתו בישיבתו נדפסו בהרחבה בספרו.

מהמדינות הסמוכות. עד אז אכלו הבחורים 'ימים' אצל בעלי בתים והוא בנה בישיבתו בית תבשיל מיוחד לבחורי הישיבה. דבר שעלה הון רב. מישיבתו שניהל 40 שנה יצאו מאות תלמידים רבנים וגדולי תורה. דודו הגאון ר' שמעון סופר מערלוי אמר עליו שכח התורה שלו גדול בשמים וברכותיו עושים רושם גדול במרומים. היה חבר ועד לשכת היראים בסלובקיה והיה פעיל בחיזוק היהדות בכל השטחים. מתוך חידושו הסכים להדפיס רק את ספרו עה"ת 'שבט מישור' כאשר תלמידיו אומרים שגם זה רק מעט מן המעט כי כל שנה חידש חדשים על הפרשיות. וזה חוץ מעשרות קונטרסיו על הש"ס וש"ת שלא זכינו לאורם. בשנת תרצ"ח קיבל סרטיפיקט לעלות לארה"ק אך אז אשתו נפטרה. שנה אח"כ כבר נתקדרו שמי אירופה בעננים שחורים וחייהם נהפכו לגיהנום והוא החליט להישאר עם עדתו לסייעם ולהדריכם בזמנים קשים אלו. אף כשהיה על הרכבת לאושוויץ והגיע פקיד הונגרי גבוה להצילו הוא מיאן לעזוב את עדתו. כך הגיע למחנה המוות והוציא נשמתו בקדושה ביום כ"ו סיון תש"ד. ת.נ.צ.ב.ה.